

Otočni turizam Cresa i Lošinja: neprijatelj prirode ili najkraći put prema ekoturizmu?

Nenad Karajić

Filozofski fakultet, Zagreb

Sažetak

U središte interesa ovoga rada postavljena je empirijska provjera problema odnosa gospodarskog razvoja otočja Cresa i Lošinja, posebice turističkog razvoja i zaštite otočnih resursa. Istraživanje je provedeno na uzorku otočne populacije tijekom lipnja 1992. godine.

Najveću razvojnu prednost otočani daju turizmu, ali se visoko vrednuju i tradicionalne otočne djelatnosti — ribarstvo, pomorstvo i poljodjelstvo. Stanovnici otočja Cres-Lošinj zauzimaju se za oblikovanje modela selektivnog i komplementarnog gospodarskog razvoja — kroz koji bi se, na temelju valorizacije lokalnih prirodnih, povijesnih i gospodarskih resursa, razvijale i unapređivale podjednako sve one djelatnosti na otočju koje ga ne ugrožavaju, već naprotiv, ističu njegove specifičnosti i tradicionalne komparativne posebnosti.

Ključne riječi: alternativni turizam, ekoturizam, koncepcije gospodarenja, masovni turizam, otočni turizam, tradicionalne otočne djelatnosti

UVOD

Zašto baš otoci, njihovi starosjedioci, došljaci i turisti kao interes ovoga rada?¹ Zašto baš otočna ekonomija, zaštita prirodnog okoliša i turistički razvitak? Iz niza mogućih razloga izdvojimo samo nekoliko poticajnih znanstvenih dvojbi. Nije li plastični otpad, odbačene automobilske gume, rabljene olupine automobila i ostala onečišćenja jednostavnije kontrolirati i spriječiti njihove štetne učinke na kopnu? Nisu li baš na ovim osobitim ostacima negdašnjega kopna sustavno zanemarivani gospodarski, politički ili pak socijalni resursi? Nisu li rafinerije manje privlačne kao dijelovi otočnih krajobraza i ne prijeti li njihovo ispuštanje nečistoća i korištenje obalnih potencijala otočnom životnom ciklusu? Ugrožava li »kultura« masovnog turizma povećanu osjetljivost otočnog ekološkog sustava te zajednička dobra, kakva su more i podmorje? No nije li baš konvencionalni turizam jedna od svjetski najvećih industrija te može li ga se odmah zaobići i zamijeniti alternativnim?² Očigledno, pitanja su mnoga, a cjeloviti odgovori izostaju — tek se na temelju čovjekove potrebe za razvojem trebaju

1 Rad se oslanja na analize koje je Zavod za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu proveo u okviru projekta »Socijalnoekološki aspekti razvoja«, tijekom lipnja 1992. godine, u sklopu šire znanstveno-istraživačke studije *Environment Management Plan for the Cres-Lošinj Archipelago*. Studiju su organizirali i financirali Svjetska banka (The World Bank) i Ministarstvo graditeljstva i zaštite okoliša Republike Hrvatske — Odjel za zaštitu Jadrana u Rijeci, pri kojima je autor radio u svojstvu koordinatora izrade sociologijsko-demografske dionice.

2 Problemi i nejasnoće u definiranju mnogih pojmova u znanosti nisu mimoišli ni pojmove ekoturizma i alternativnog turizma (Cater, E., Lowman G., 1994:3-6). Uzimajući u obzir posebnosti turističke ponude i potražnje, ekoturizam držimo jednim oblikom alternativnog turizma, a obje djelatnosti vidimo oprečnim masovnom turizmu.

